

JE LEKSIKOGRAFIJA LAHKO TUDI *QUEER*?

Vojko Gorjanc

Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 81'26'276'374

Članek na kratko predstavi queerovsko teorijo in njene odmeve v jezikoslovju; v tem okviru izpostavi jezikoslovne študije, ki eksplicitno razvijajo queerovsko jezikoslovje kot samostojno raziskovalno izhodišče. V nadaljevanju umesti načela queerovskega jezikoslovja v leksikografski okvir, pri čemer izpostavi konfliktnost med temeljnim izhodiščem leksikografije in konceptom queerovskega jezikoslovja: opis norme v razmerju do rušenja normativnih shem v jezikoslovnem opisu. V članku predlagamo leksikografski pristop, ki omogoča, da se v leksikografske koncepte umesti tudi razmišljanje o vprašanju družbene konstrukcije norme, ko gre za vprašanja različnih družbenih skupin, in njene dekonstrukcije, torej vprašanja, ki jih eksplicitno naslavlja queerovsko jezikoslovje.

jezikovni opis, norma, sociolingvistika, leksikografija, queerovsko jezikoslovje

The article briefly presents queer theory and its implications in linguistics, pointing out the linguistic body of work that maintains queer linguistics as a separate research field. The principles of queer linguistics are placed within a linguistics framework, emphasizing the conflict between the principal lexicographical standpoint and the concept of queer linguistics: the description of the norm in the relation to the deconstruction of normative patterns in linguistic descriptions. The article proposes a lexicographical approach that enables the social construction of norms (when dealing with different social groups) as well as their deconstruction (i.e. the issue pertaining directly to queer linguistics) to become viable lexicographical concepts.

linguistic description, norm, sociolinguistics, lexicography, queer linguistics

1 Uvod

V okviru poststrukturalnih pristopov v družboslovju in humanistiki se je tudi v jezikoslovju začelo razpravljati o neneutralnosti pri uporabi jezika. Ukvarjanje z družbeno neenakostjo se je usmerilo v raziskave uporabe jezika, predvsem z željo po spremembi odnosa do družbeno deprivilegiranih skupin, ko gre za rabo jezika, ki izkazuje diskriminacijo in njeno ohranjanje v procesu dominacije (Dijk 2001; Fairclough 2001). Tovrstno delovanje je bilo povezano z idejami o jezikovnih reformah, s katerimi bi opozorili na diskriminacijo, kot se odraža v jeziku, hkrati pa s tem skušali tudi spremeniti razmerja družbene moči (Goddard, Patterson 2000: 73). Družbena neenakost, kot se odraža v jeziku, se namreč z jezikovno rabo nenehno reproducira, s čimer pristajamo na uporabo jezika, ki je v drugih družbenih okoliščinah zakodiral

neenakost med družbenimi skupinami, danes pa tako družbeno neenakost z uporabo istega jezika ohranjamo in z rabo tudi krepimo (Koch 2008: 2).

V razpravi pokažemo, kako se je v ta okvir umestila queerovska teorija in iz nje izhajajoče queerovsko jezikoslovje, v nadaljevanju pa skušamo odgovoriti na vprašanje, kako lahko tovrstna razmišljanja umestimo na raven jezikovnih opisov, saj so prav ti tisti, v katerih se opisujejo družbene skupine in razmerja družbene moči, predvsem z željo, da se pri jezikovnem opisovanju zavedamo tako nenevtralnosti diskurzov, na podlagi katerih temeljijo opisi, kot tudi nenevtralnosti samega jezikoslovnega delovanja.

2 Po queerovsko

Queerovska teorija je interdisciplinarni pristop v okviru poststrukturalnih kritičnih teorij, ki temelji na analizi in dekonstrukciji tradicionalnih idej, vrednot in ustaljenih družbenih razmerij moči, ko gre za vprašanja identitetnih konceptov družbenega spola in seksualnosti (Jagose 1996; Koch 2008: 20). Gre predvsem za željo po dekonstrukciji močnih družbenih binarizmov, npr. ženska – moški in heteroseksualec – homoseksualec (Motschenbacher 2010: 6). Ker je poststrukturalno jezikoslovje že v sedemdesetih letih naslavlja vprašanja družbenega spola in jezika, predvsem z vidika razmerij družbene moči in dominacije, pa tudi manipulacije in ideologije, kot se zrcalijo v diskurzu, je logično nadaljevanje tovrstnega pristopa tudi queerovsko jezikoslovje (Motschenbacher 2010: 1–2, 5), ki želi z analizo diskurznihs praks pripomoči k razumevanju diskurzne konstrukcije identitetnih kategorij kot ideoloških družbenih konstruktov, skozi vso zgodovinsko zaznamovanih s heteronormativnostjo (Koch 2008: 38–39). Kot sorazmerno mlad raziskovalni pristop v jezikoslovju se uveljavlja predvsem v ZDA in drugih anglofonih okoljih od konca devetdesetih let (Livia, Hall 1997; Motschenbacher 2010: 5). Queerovsko jezikoslovje ima pomemben skupni imenovalec tudi s kritično analizo diskurza: humanistično željo po spremembi neenakosti v družbi in vzpostavljanju pogojev za enakopravni dialog posameznikov in družbenih skupin, pri čemer je pozicija raziskovalcev subjektivna in angažirana, tako nenevtralna, kot je nenevtralen tudi sam diskurz, ki ga preučuje (Katnić Bakaršić 2012: 7; Dijk 2001: 352; Motschenbacher 2010: 7).

Za razumevanje področja delovanja queerovskega jezikoslovja je eden od ključnih konceptov koncept heteronormativnosti, institucionalizirane ideologije univerzalnosti heteroseksualnosti in niza kulturnih vzorcev, družbenih in tudi pravnih norm, ki vzpostavljajo hegemonijo heteroseksualnosti v zahodnih družbah (Yep idr. 2003; Lovaas idr. 2007). Tako je v družbi vzpostavljena nezaznamovanost heteroseksualne identitete, ki je družbeno predpostavljena, dokler se je aktivno ne zanika (Koch 2008: 29). Ker pa queerovsko jezikoslovje naslavlja vprašanja družbeno konstruiranih identitet v diskurzih sploh, se ukvarja tudi z drugimi marginaliziranimi identitetami, tako tudi v okviru heteroseksualne na podoben način kot v razmerju med homoseksualno in heteroseksualno odpira vprašanja identitetnih razmerij med konstrukcijo identitet žensk kot družbeno deprivilegiranih v razmerju do moških, saj gre tudi v teh primerih

za konstrukcijo identitet, ki jo je v zahodnih družbah zgodovinsko zaznamoval prevladujoči moški normativni princip. Heteronormativnost se torej tiče vseh, ne le marginalizirane homoseksualne družbene skupine, saj enakovredno vključuje tudi vprašanja spolnega binarizma heteroseksualne identitete (Motschenbacher 2010: 16).

3 *Queer* v leksikografiji

Razmišljanje o tem, kako načela queerovskega jezikoslovje bolj sistematično umestiti v okvir leksikografije, je sorazmerno novo, čeprav se je najprej feministično jezikoslovje, pa tudi gibanje za politično korektnost veliko ukvarjalo prav z leksiko in jezikovnimi spremembami na leksikalni ravni. V tem okviru so bile namreč že konec sedemdesetih let in kasneje v osemdesetih oblikovane zahteve po jezikovnih reformah, ki bi omogočale nevtralnejšo uporabo jezika glede na družbeni spol (Goddard, Patterson 2000: 73). Če se je liberalna feministična tradicija zavzemala za jezikovne spremembe, ki naj bi zagotavljale boljšo vključenost za različne družbene skupine, ne le ženske, pa so radikalnejše feministične zahteve povezane s tezo, da je jezikovni sistem v celoti falokratičen in patriarhalen, skozi vso zgodovino oblikovan zgolj iz moške perspektive, zato ne predstavlja vseh in je potreben korenitih sprememb (Goddard, Patterson 2000: 77). V ta okvir se umešča tudi izdelava alternativnega slovarja angleščine avtoric Mary Daly in Jane Caputi *The Websters' First New Inter-galactic Wickedary* (1987), ki je v resnici vaja v tvorbi novih besed in pomenov, a z zelo resnim namenom: dvigniti zavest, da so sestavljavci slovarjev s pozicije moči soodgovorni za leksikografske opise, ki kodirajo tradicionalne poglede in vrednote, ko gre za spolne identitete, še posebej opise žensk in njihovih aktivnosti v družbi (Goddard, Patterson 2000: 78).

3.1 Nezdružljivost konceptov?

Čeprav se danes queerovska leksikografija pojavlja tudi že kot del jezikoslovnih univerzitetnih študijskih programov,¹ pa razlog za to, da izhodišča queerovskega jezikoslovja še niso resnejši del leksikografske teorije in prakse, tiči v temeljnih leksikografskih načelih, opisati v jeziku tipično na podlagi realnosti komunikacije (Nossen 2015). In če je družbeni diskurz izrazito heteronormativen, če so v njem tipične družbenospolne reprezentacije heteronormativne, kako naj na podlagi analize jezikovne rabe zgrajen jezikovni opis vključi tudi zahtevo skupin in posameznikov po dekonstrukciji družbeno konstruiranih normativnih okvirov. V nadaljevanju razmišljamo, kako pristopiti k leksikografskemu opisu, ki bo vključeval tudi razmisleke queerovskega jezikoslovja.

3.2 Začnimo popolnoma znova

Najbolj glasno opozarjanje na ustaljene družbene koncepte feministične lingvistike je v resnici zadelo v samo bistvo problema. Po eni strani gre za vprašanja

¹ Npr. na univerzi v Saarbrücknu (<http://www.uni-saarland.de/page/gender/aktuelles/lehrveranstaltungen-2015/englische-linguistik.html>).

globoko jezikovno zakoreninjenih družbenih konceptov, po drugi pa tudi za njihovo zgolj navidezno normativno veljavo, ki jo ohranjajo, promovirajo in reproducirajo leksikografski opisi, v katerih se zrcalijo družbene norme nekega drugega prostora in časa, kodirajo vrednote nekega drugega časa, tolerantnega obnašanja, teženj, sprejemljivosti nekoga drugega (Gorjanc 2014; 2015). V primeru, ko slovar temelji na predhodnih variantah, težko vzpostavlja razmerja do novega, še posebej, ko gre za subtilna družbena razmerja, zato je ena od rešitev popolnoma nov začetek, z novim gradivom, novim leksikografskim pristopom in predvsem večjo družbeno odgovornostjo.

V nadaljevanju predstavimo kratko analizo nekaj leksikalnih opisov iz SSKJ in SSKJ 2, ki so povezani z zakoreninjenima družbenima binarizmoma ženska – moški in heteroseksualec – homoseksualec, ter pokažemo, da leksikografski opis, ki temelji zgolj na dopolnjevanju in popravljanju obstoječega, preprosto ni ustrezen.

3.2.1 S pederasti ...

Na opis besede *pederast* v SSKJ smo že opozarjali (Gorjanc 2004), prav tako na to, da je že v času nastanka slovarja očitno obstajala dilema o ustreznosti opisa, saj so različna besedila izkazovala različno pomensko vrednost, prav tako različno konotacijo (Gorjanc 2014). Pri *pederastu* in *pederastiji* gre za leksikalna elementa, ki tudi v drugih jezikih zaradi prenosa iz grščine predvsem skozi prevode klasične literature pomenita še danes neke vrste lakmusov papir za opredeljevanje vplivne družbene skupine do homoseksualne manjšine (Gorjanc 2004: 157–158; Mazzei 2007) in ugotavljanje, kako so je konceptualizacija spremenila v družbi ter kakšen je rezultat v slovarskem opisu.

SSKJ

pederást -a m (â) *moški, ki čuti spolno nagnjenje do dečkov*: biti pederast // knjiž. *homoseksualec*

SSKJ 2

pederást -a m (â) *moški, ki čuti spolno nagnjenje do dečkov*: biti pederast // slabš. *gej, homoseksualec*: geje je označeval s pederasti

Nov opis je obrat v popolnoma napačno smer. Če smo z analizo gradiva za SSKJ ugotovili, da so bili avtorji SSKJ v resnici metodološko dosledni, saj so se odločili za opis, ki temelji na podatkih v viru, ki je bil na voljo, pri čemer se lepo kaže, da so imela besedila družbeno vplivnejših avtorjev – predvsem literatov in prevajalcev – bistveno večjo težo pri odločitvah glede opisa kot vsa druga (Gorjanc 2014), kar odslkava kvalifikator *knjižno*, ki je v bistvu registerski. Nova odločitev za kvalifikator *slabšalno* je večkrat slaba. Iz ozke registerske omejitve v rabi daje informacijo o razširitvi na splošno rabo, kar je sicer na sploh težava pripisovanja oznake *slabšalno* v SSKJ 2 tudi pri vseh drugih izrazih, ki niso v splošni rabi, *buzarant, buzi, homič, lezba* ... (Ahlin idr. 2014: 124). Brez časovne omejitve v rabi je bil glede na gradivo za prvo izdajo SSKJ že tam opis problematičen, saj imamo v viru za SSKJ več podatkov o neaktualnosti poimenovanja za pomen 'homoseksualec', še toliko bolj je opis

problematičen v prenovljeni izdaji, saj tudi tu nima kvalifikatorja, ki bi jasno opozarjal na časovno zaznamovanost.

3.2.2 ... ter dekleti in fanti

Pri izboru zgledov rabe so leksikografi bistveno bolj svobodni kot pri definiranju. Čeprav naj bi bili namenjeni v glavnem ilustriranju skladišnih lastnosti, kolo-kacijskih omejitev, deloma tudi dopolnjevanju pomenskih informacij (Gorjanc 2005), je uporaba zgledov rabe v marsičem družbena resničnost, kot jo vidijo leksikografi, s čimer se izpostavi preferenčnost v opisu, ki je leksikograf ne more uresničiti skozi definicijo, in tako razkrivajo neeksplicirane interpretacije pomenov glede na ideo-loške preference leksikografov (Béjoint 2000; Kosem 2015).

Primerjava med SSKJ in SSKJ 2 je glede spreminjanja zgledov rabe pokazala, da so »[n]ajvečja prepoznavna skupina [...] tisti, ki so bili izbrisani ali spremenjeni zaradi elementov prejšnjega družbenega sistema, NOB-jevstva ali jugoslovanskosti« (Krek 2014: 145), nas pa zanima, v kolikšni meri so bili leksikografi pri SSKJ 2 občutljivi do stanja v SSKJ, kjer se izkazuje izrazito neravnotežje med opisi deklet in fantov, predvsem skozi izrazito negativne zglede rabe, ko gre za spolne aktivnosti deklet.

fant se je

izučil, priučil
napravil, naredil
razvil v moža
streljal in začel študirat
z leti zbrihtal

razjaril
razšopiril

dekle se je

dušilo v solzah
kot mačkica privila k fantu
nosilo mimo gruče fantov
že zgodaj prostituiralo
lepo razraslo
skurbalo
sprostituiralo
teplo z jokom
brnilo pred vsiljivci
zatrapalo vanj
zlajdralo
zonegavilo s tujcem
zvlačugalo

Zgledi rabe v SSKJ razkrivajo, kako je bil tudi ta slovar del slovarske tradicije pri opisu žensk, saj so opisi pri dekletih in fantih izrazito nesorazmerni v smislu pozitivnih aktivnosti fantov oz. aktivnosti, ki privedejo do pozitivnih lastnosti, za razliko od deklet, kjer poleg stereotipnih zgledov izstopajo zglede za spolne aktivnosti z nenevtralno leksiko. K temu je glede na podatke v viru za SSKJ večji del prispevalo izvirno slovensko leposlovje, končni rezultat opisa v SSKJ pa je tudi preferenčna izbira leksikografov.

Vpogled v SSKJ 2 razkriva, da se te težave leksikografi niso zavedali oz. se jim tovrstni zglede rabe sploh niso zdeli problematični. Tudi ti zglede razkrivajo težavo, na katero je bilo že opozorjeno: nejasnega razmerja med opisi v SSKJ na podlagi tradicionalnega, jasno definirane gradiva in jasne metodologije njegove analize ter pristopom v SSKJ 2 z gradivom, ki je korpusno, kdaj, kje in na kakšen način je bilo

uporabljeno, pa ni jasno (prim. tudi Ahlin idr. 2014: 122–123). Če si ogledamo samo glagole za spolne aktivnosti, lahko hitro opazimo, da posegov v opis večinoma ni bilo. Dekleta ostajajo predstavljena v izrazito negativnih kontekstih, četudi za tak opis v sodobnih jezikovnih virih ni potrditve, hkrati pa tudi v primerih, ko ni na voljo niti enega samega primera rabe, SSKJ 2 ne opozarja na to, da gre za rabo, ki je časovno zaznamovana.

Glagol	Število pojavitev
prostituirati (se)	575
sprostituirati (se)	5
skurbati (se)	40
zlajdrati (se)	0
zonegaviti (se)	3
zvlačugati (se)	0

SSKJ 2 ohranja identični opis kot v SSKJ v primerih, ko v korpusu Gigafida ni izkazan niti en sam primer rabe.

SSKJ in SSKJ 2

zlájdrati se -am se dov. (â) pog., slabš. *postati vlačuga*; *zvlačugati se*: dekle se je zlajdralo

zvlačugati se -am se dov. (û) *postati vlačuga*: dekle se je zvlačugalo

Ko gre za primer glagola *zonegaviti se*, ohranja identičen opis v delu geselskega članka, povezanega z opisom dejavnosti deklet.

zonegáviti -im dov. (á â) [...] • ekspr. dekle se je zonegavilo s tujcem *imelo ljubezenske, spolne odnose*

Korpus Gigafida izkazuje zgolj tri primere, dva s povratnim *se*, enega za ženski, drugega za moški spol, tako da odločitev za nespremenjen opis tudi tu ni gradivno utemeljena.

skujete svojo: če vam ne ratajo vile, pa **zonegavite** lopato
 MOJE SO BILE VEDNO OKROG TRIDESET, KO SO SE **ZONEGAVILE** IN POBEGNILE.«
 zavil v stanovanje, kot da bi se na hitro **zonegavil** kar v avtu. Ni znano, čigavo. Poljakinja

Zanimiv pa je poseg v opis glagola *sprostituirati se*, kjer lahko opazimo poskus normalizacije, glede na SSKJ je namreč v definicijo pri SSKJ 2 dodan moški spol, namesto definicije prvega pomena *postati prostitutka* je nova definicija *postati prostitutka, prostitut*, zgled rabe pa ostaja isti, torej le za ženski spol. Ker korpus Gigafida sploh ne izkazuje rabe glagola v tem pomenu, ampak v vseh petih primerih le prenesenega, ni jasno, kaj je bila motivacija za tovrstni poseg. Glede na druge opise si dovolimo predpostavko, da taka izolirana intervencija v opis ni bila narejena na podlagi ideologije politične korektnosti jezikovnega opisa.

sprostituírati se -am se dov. (î)

1. *postati prostitutka, prostitut*: dekle se je sprostituiralo

2. ekspr. *odpovedati se načelom, idealom zaradi materialnih koristi*: ta človek se je čisto sprostituiral; kot umetnik se je sprostituiral

Sporočilo takega opisa je v resnici, da je konfliktnost jezikovne norme glede na opis v SSKJ le v zelo izoliranih primerih, pri drugih pa vlada konsenz, s čimer SSKJ 2 potrjuje in dodatno utrjuje stereotipni pogled na razlike v družbenem spolu, ne da bi se kakorkoli oziral na jezikovno realnost, kaj šele razmišljal o tem, kako je tudi jezikovna realnost družbeni konstrukt, ki ga temeljno zaznamuje heteronormativnost.

3.3 Korpusnojezikoslovna metodologija za bolj *queer*

Leksikografija do zdaj še ni razmišljala o tem, da bi bil korpusni pristop tisti, ki lahko ponudi rešitev, tudi ko gre za vključevanje razmislekov queerovskega jezikoslovja glede leksikalnih opisov. Prav nasprotno, korpusna metodologija je razumljena kot tista, ki je prej ovira, saj se izhaja iz predpostavke, da korpus z zajemom besedil le odseva jezikovno/družbeno realnost.

Že izhodiščno zavedanje korpusnega jezikoslovja, da je zagotavljanje reprezentativnosti korpusa problematična naloga, saj je nemogoče zajeti vse jezikovne variante in vse različne kontekstualizacije, in ugotavljanje, da je predvsem pri splošnih korpusih najbolj problematična prav njihova »splošnost«, je vodila v ugotovitve, da je temeljni namen korpusa tisti, ki je izhodišče za razmislek o temeljnih odločitvah glede vključevanje besedil v korpus (Biber idr. 1998: 246, 248). Z leksikografskega vidika je tako pomembno, da leksikografi oblikujejo korpus glede na svoj namen. To so korpusi počeli ves čas, tako so se npr. BNC (British National Corpus) ne glede na vrsto raziskav o vlogi besedil v družbi, razmerju med besedilno recepcijo in produkcijo itn. odločili za vnaprej določen odstotek umetnostnih besedil in to utemeljili z njihovo kulturno vlogo (Aston, Burnard 1998: 29). Če želimo graditi slovar, ki bo utemeljen na podobnih izhodiščih, se lahko tudi sami odločimo za tak princip, če nam je pomembnejša specializirana komunikacija, bomo v korpus sistematično vključili več specializiranih besedil (Logar 2015; Vintar 2015). Pomembno je, da se zavedamo svojega početja in svoj namen jasno artikuliramo.

S podobnim pristopom lahko oblikujemo tudi korpus ali podkorpus besedil, ki so bila napisana ali prevedena z namenom dekonstrukcije družbenih norm. Če so bile npr. v času nastajanja SSKJ medijske reprezentacije homoseksualnosti redke oz. med nastajanjem slovarja predvsem domena specializiranega diskurza psihiatrije, kriminalistike, sodstva itn., so od devetdesetih let dalje medijski diskurz o homoseksualnosti začeli soustvarjati tudi sami geji in lezbijke (Kuhar 2003), prav tako pa je kot del družbene angažiranosti slovenske LGBT skupnosti na voljo zavidljiva produkcija v okviru založbe ŠKUC in njenih dveh specializiranih knjižnih zbirk Vizibilija in Lambda (Bibič 2010), kar omogoča sistematično vključevanje tovrstnih besedil v korpus za leksikografske opise in hkratno njihovo združevanje v podkorpusu. Taka zgradba korpusa nam je lahko v pomoč v procesu leksikografskega opisa leksike, ki opredeljuje družbene skupine oz. pripadnike družbenih skupin. Razmerja med podatki iz korpusa vseh besedil in podkorpusa pa lahko razkrijejo tako konstrukcijo norme kot tudi poskuse njene dekonstrukcije, kar je lahko sistematično vključeno v leksikografski opis.

4 Sklep

Ker velik del evropskega jezikoslovja še vedno temelji na strukturalistični tradiciji, v jezikoslovno raziskovanje pa niso bili vključeni poststrukturalni pristopi, evropska jezikoslovna misel zaostaja za sodobnim humanističnim in družboslovnim raziskovanjem (Motschenbacher 2010: 5). Nekaj podobnega velja tudi za slovenistično jezikoslovje, ki le s težavo vključuje poststrukturalno jezikoslovje, še težje pa ga povezuje s poststrukturalnimi družboslovnimi raziskavami. Queerovsko jezikoslovje kot sorazmerno mlado raziskovalno izhodišče zagovarja interdisciplinarni pristop v okviru poststrukturalnih kritičnih teorij, ko gre za vprašanja diskurzno kreiranih identitet družbenega spola in seksualnosti, in želi z analizo diskurznih praks pripomoči k razumevanju diskurzne konstrukcije identitetnih kategorij kot ideoloških družbenih konstruktov, zaznamovanih s heteronormativnostjo. V prispevku smo na takih izhodiščih želeli opozoriti na jezikovne opise družbenih skupin in posameznikov glede na ustaljena razmerja družbene moči, predvsem z željo, da pokažemo na neustreznost trenutnih opisov, ob tem pa ponovno opozorimo na neneutralnost diskurzov, na podlagi katerih temeljijo opisi, prav tako pa tudi neneutralnost samega leksikografskega dela.

V želji po vzgoji strpnega in spoštljivega odnosa in razvijanja občutljivosti do vseh oblik diskriminacije je tudi slovenska leksikografija pred vrsto izzivov. Do zdaj jim s svojimi pristopi ni bila kos. Če bo seveda želela sodelovati v naporih za spremembe neenakosti v družbi in vzpostavljanju pogojev za enakopravni dialog posameznikov in družbenih skupin, bo morala tudi vprašanja, ki jih naslavlja queerovsko jezikoslovje, vključiti v svoj pojmovni okvir. Le tako se bo lahko priključila težnji po bolj angažiranem delovanju za strpnejše sobivanje na vseh nivojih družbenega delovanja in ustvarjanja.

Literatura in viri

- AHLIN, Martin, LAZAR, Branka, PRAZNIK, Zvonka, SNOJ, Jerica, 2014: Slovar slovenskega knjižnega jezika. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja. Izdali Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014. 1. knjiga 1152 str., 2. knjiga 1150 str. *Jezik in slovnost* 59/4. 121–127.
- ASTON, Guy, BURNARD, Lou, 1998: *The BNC Handbook. Exploring the British National Corpus with SARA*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- BÉJOINT, Henri, 1994: *Modern Lexicography. An Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- BIBER, Douglas, CONRAD, Susan, REPPEN, Randi, 1998: *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BIBIČ, Špela, 2010: *Prevajanje kot družbena dejavnost: uredniška politika založbe ŠKUC pri prevajanju LGBTQ besedil. Magistrsko delo*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- van DIJK, Teun A., 2001: Critical discourse analysis. Deborah Tannen, Deborah Schiffrin, Heidi E. Hamilton (ur.): *Handbook of discourse analysis*. Oxford: Blackwell. 352–371.
- FAIRCLOUGH, Norman, 2001: *Language and power*. London, New York: Longman.
- GODDARD, Angela, PATTERSON, Lindsey Meân, 2000: *Language and Gender*. London, New York: Routledge.
- GORJANC, Vojko, 2004: Politična korektnost in slovarski opisi slovenščine – zgolj modna muha? Marko Stabej (ur.): *Moderno v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. 40. seminar slovenskega jezika,

- literature in culture*. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. 153–161.
- GORJANC, Vojko, 2005: Neposredno in posredno žaljiv govor v jezikovnih priročnikih: diskurz slovarjev slovenskega jezika. *Družboslovne razprave* 21/48. 197–209.
- GORJANC, Vojko, 2012a: Encoding heteronormativity in the target culture: Slovenian Translations of The Merchant of Venice. *META – Journal des traducteurs/Translators' Journal* 57/1. 145–158.
- GORJANC, Vojko, 2012b: Ideologija heteronormativnosti, prevodna in jezikovna norma. Aleš Bjelčevič (ur.): *Ideologije v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. 48. seminar slovenskega jezika, *literature in culture*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 38–44.
- GORJANC, Vojko, 2014: O heteronormativnosti slovarskega opisa slovenskega jezika: Homoseksualnost, ekshibicionizem in druge perverzности. *Narobe* 7/27–28. 12–15.
- GORJANC, Vojko, 2015: The Heteronormative Discourse of Slovene Dictionaries: From a Translation Norm to a Lexicographer's Ideology. *Queering Translation – Translating the Queer. Book of Abstracts*. Dunaj: Center for Translation studies, University of Vienna. 30.
- JAGOSE, Annamarie, 1996: *Queer Theory: An Introduction*. New York: New York University Press.
- KATNIČ BAKARŠIĆ, Marina, 2012: *Između diskursa moći i moći diskursa*. Zagreb: Naklada ZORO.
- KOCH, Michaela, 2008: *Language and gender research from a queer linguistic perspective: A critical evaluation*. Saarbrücken: VDM.
- KOSEM, Iztok, 2015: Slovarski zgledi. Vojko Gorjanc, Polona Gantar, Iztok Kosem, Simon Krek (ur.): *Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 320–339.
- Korpus Gigafida. <http://www.gigafida.net>
- KREK, Simon, 2014: Prva in druga izdaja SSKJ. *Slovenščina 2.0* 2/2. 114–160. http://www.trojina.org/slovenscina2.0/arhiv/2014/2/Slo2.0_2014_2_08.pdf
- KUHAR, Roman, 2003: *Medijske podobe homoseksualnosti: Analiza slovenskih tiskanih medijev od 1970 do 2000*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- LIVIA, Anna, HALL, Kira, 1997 (ur.): *Queerly Phrased: Language, Gender, and Sexuality*. Cambridge: Oxford University Press.
- LOGAR, Nataša, 2015: Gradnja referenčnih korpusov na novo: nadgradnja Gigafide. Vojko Gorjanc, Polona Gantar, Iztok Kosem, Simon Krek (ur.): *Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 218–241.
- LOVAAS, Karen E., JENKINS, Marcielee M. (ur.), 2007: *Sexualities and Communication in Everyday Life: A Reader*. London: Sage Publications.
- MAZZEI, Cristiano A., 2007: *Queering Translation Studies. Magistrsko delo*. University of Massachusetts Amherst.
- MOTSCHENBACHER, Heiko, 2010: *Language, Gender and Sexual Identity: Poststructuralist Perspectives*. John Benjamins.
- MOTSCHENBACHER, Heiko, 2011: Taking Queer Linguistics further: sociolinguistics and critical heteronormativity research. *International Journal of the Sociology of Language*. 149–179.
- NOSSEN, Eva, 2015: Queering Lexicography. *Queering Translation – Translating the Queer. Book of Abstracts*. Dunaj: Center for Translation studies, University of Vienna. 35–36.
- SSKJ – *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. <http://www.fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika>
- SSKJ 2 – *Slovar slovenskega knjižnega jezika. Druga, dopolnjena in delom prenovljena izdaja*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in avtorji. Založila Cankarjeva založba. <http://www.sskj2.si>
- VINTAR, Špela, 2015: Specializirana leksika v splošnem slovarju. Vojko Gorjanc, Polona Gantar, Iztok Kosem, Simon Krek (ur.): *Slovar sodobne slovenščine: problemi in rešitve*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 408–422.
- YEP, Gust A., LOVAAS, Karen E., ELIA, John P. (ur.), 2003: *Queer Theory and Communication: From Disciplining Queers to Queering the Discipline(s)*. New York: Harrington Park Press.